

Vaesed Rakvere linnapead

Rakveret on aegade jooksul juhtinud mitut mas-ti mehed, kellega ametiaja jooksul või pärast seda mitmeidki kummalisi lugusid on juhtunud.

Ajaloo on alati õppida ja ma loodan, et alltoodust saavad oma järeltõlge teha ka tänapäeval Rakvere linna juhtivad mehed-naised.

Kelmid ja vargad

Iseseisvusaja esimene Rakvere linnapea, kirjanik ja koolimees Jakob Liiv kirjutab (kirjaviis muutmata) 1936. aastal välja antud mälestusteraamatus "Elu ja mälestusi" oma linnapeaperioodi kohta nii: "Suuremaks pahanduseks tuli mulle see, et ma Seminari hooned 150 000 marga eest ära ostsin, mis koosnesid kahest kahekordsest majast, üks kivi, teine puumaja.

Et need hooned olid saksa kui ka punaste sõdurite poolt varemteoks muudetud, seepärast need ka nii odavalt ära müüdi. Raha mul enesel ei olnud, laenasin viimase sendini Krediid-Ühisusest.

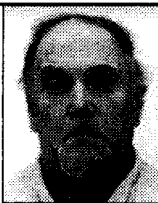
See sai veeks sotside veskile, kes ei kannatanud, et nende mees linnapeaks ei olnud. Nende poolt levitati rahva hulgas juttu, et mina vaese mehena linnapeaks tulnud, aga nüüd juba nii palju linna raha omandanud, et suuri maju suudan osta. Juba tol ajal usti ja ustakse veel, et need, kes valitsuse ja omavalitsuse ametit peavad, on kõik kelmid ja vargad.

Imestasin, et tollaegsed Rakvere sotsid olid kõik jõukad mehed ja mõned nende seast mitme maja omanikud. Kord ühe sotsiga kõneldes küsisin, et miks niisugused suuremate kinnisvarade omanikud sotsideks hakanud.

Mulle vastati: "Meie kardas-

Valdo Einmann

pensionil ajakirjanik

me, et punased veel kord tagasi tulevad, siis nad käivad meiega hoopis sõbralikumalt ümber, kui kõikide teiste pursuidega."

Igatsusega ootasin oma ametiaja lõppu. Kui see lõppes, soovitasid mu era- ja perekonnakaaslased, et ma uut valimist veel kord sellele kohale kandideeriks.

Vastasin neile: "Kui mind Rakvere linna karjaseks kaubelda tahetakse, siis võtan selle vastu, aga linnapeaks ma ennast enam iialgi valida ei lase, kui seda ka peaks soovitama. Nii suurt, linna varanduse varast, kui mina, ei tahaks ju keegi sellel kohal näha."

Lõpuks oli nii, et Liiv koos kaaslasega Rakverre liimivabriku rajamisel täielikult sisse kukkus. Kui poolteist miljonit senti laenatud raha oli ehituse

peale ära kulutatud, selgus, et sisseseadega polnud võimalik naelagi liimi toota. Ükski ta kompanjonidest ega Tallinna inseneridest, kes asjast suurde vaimustusse olid sattunud, polnud Liivi kinnitusele eluski liimivabrikut näinud.

Suhkruvargad võlla

Üks tekstiilikaupmees tõmbas tal lõplikult naha üle kõrvade, nii et mees võlgade katteks oma Seminari tänava majadest ilma jäi, samal põhjusel pidi ta äärepealt ka oma väikesest elumajast Viru tänavas, riidetest ja mööblistki ilma jääma, mis kõik olid oksjoni jaoks üles kirjutatud. Tuttavate toel jäi talle ja ta perekonnale peavari siiski alles.

Jakob Liivil jätkus siiski jõudu Rakvere teatrimaja ehituse eestvedamine oma kanda võtta, nii nagu ta hoopis noorema mehena Väike-Maarjasse seltsimaja püstitamisel tegi. Nii oli lugu tookord.

Pole mõtet otsida eelnevast allegooriat, kuigi jah, ajaloo kordub paljugi, kuid teistsugusel tasandil.

Nii oli lugu esimese iseseisvusaja Rakvere esimese linna-peaga. Temal läks veel hästi.

Ajutise Valitsuse aegne linnapea pidi äärepealt omakohatu korras rahva poolt linnavalitsuse ees laternaposti poodama.

Lahti lastud kuulujutu pärast, et Rakverre saadetud kaks vagunit suhkrut olevat maha sahkerdatud ja siit edasi Narva saadetud. Suure vaevaga suudeti Anton Pedriks päästa.

Rahvas valgus Turu platsilt mööda Lai tänavat suure kisa ja käraga linnapea maja poole, kus ta korterist välja toodi, ja koos temaga mindi linnavalituse maja ette, kus kohtuotsus pidi täidetama, kusjuures rahvas karjus: "Pooge suhkruvaras siinsamas paigas üles!"

Anton Pedriksi päästmisel mängis suurt rolli just Jakob Liivi julgus ja sõnaosavus.

"Ajaloo kordub paljugi, kuid teistsugusel tasandil."

Valdo Einmann